

METODIKA PRÁCE VELITELE A ŠTÁBU DIVIZE

Vzhledem ke složitosti počátečního období války (POV) a množství různorodých úkolů plněných velitelem a štábem divize prvního sledu při přípravě obrany vystupuje nutnost připravenosti štábu k řízení činnosti vojsk podle předem zpracované, ověřené a procvičené metodiky práce.

Tato metodika může být připravena ve **třech hlavních variantách**, a to při:

- dostatku času, kdy současně s postupným skrytým uváděním vojsk do bojové pohotovosti výběrovým způsobem bude postupně připravováno zaujetí obranného pásma divize,
- nenadálém napadení, kdy však bude ještě čas na zaujetí obranného pásma divize ať už přímo z mírových posádek, nebo z prostorů soustředění vojsk po jejich uvedení do bojové pohotovosti,
- nedostatku času – nenadálém napadení, kdy vojska budou nucena zaujímat neplánované čáry a zahajovat boj pro ně v nevýhodných podmínkách.

K tomu je nutné uskutečnit řadu **opatření již v míru**, např. průběžně upřesňovat Plán uvádění vojsk divize do bojové pohotovosti, zdokonalovat připravenost mobilizačních vykonavatelů, připravit síly a prostředky k doplnění na válečné počty, trvale udržovat výzbroj, techniku a materiál v bojeschopném stavu, mít předepsanou výši zásob k vyvezení s důrazem na vojskové zásoby munice, zpracovat bojovou dokumentaci, připravovat velitele, štáby a vojska divize v zájmových prostorech, provádět rekognoskace a organizace součinnosti v nich, budovat předpokládané prostory vedení boje a další.

Při narůstání nebezpečí napadení nepřítelem jsou plněny další úkoly např. upřesňování bojové dokumentace, opatření stupňů bojové pohotovosti, zaujímání míst velení a jejich ochrana i obrana, bezprostřední příprava osob, výzbroje, techniky a materiálu k bojovému použití, zesílení průzkumu, ochrany a obrany důležitých objektů, rekognoskace a zaujímání zájmových prostorů, posílení pořádkové a regulační služby aj.

Rozsah a posloupnost práce při přípravě obrany divize v přihraničním prostoru v počátečním období války bude především ovlivňovat:

- doba, která je k dispozici,
- stav operační připravenosti prostoru předpokládané činnosti divize a jeho znalost veliteli a štáby,
- kvalita dříve zpracované bojové dokumentace,
- úroveň stálé bojové a mobilizační pohotovosti, včetně připravenosti vojsk,
- stupeň dosažené součinnosti s vojsky Pohraniční stráže, teritoriálními orgány v míru a další.

Při dostatku času lze předpokládat, že v rámci přípravy boje budou splněna všechna potřebná opatření. Přitom mohou být uskutečněny i změny dříve přijatého rozhodnutí, zpřesňovány bojové dokumenty i úkoly, podrobněji organizováno palebné (jaderné) ničení a všestranné zabezpečení, upřesňována organizace velení v obvyklé poslušnosti. V tomto období je zároveň velitel divize povinen se svým štábem kontrolovat plnění všech úkolů podřízenými a poskytovat jim účinnou pomoc.

Při nedostatku času je zřejmé, že současně s realizací opatření přípravy boje budou probíhat i další činnosti jako např. uvádění vojsk do plné bojové a mobilizační pohotovosti, zaujímání stanovených prostorů (hlavních prostorů soustředění, neplánovaných prostorů, hlavního pásma obrany, popř. zabezpečovacího pásma) a další. Přitom narůstá význam rozsahu a kvality realizovaných opatření operační přípravy státního území již v míru. Pro daný stupeň to představuje např. připravenost k aktivaci zátarasů, ženijního budování polních objektů, zabezpečovacího pásma (tam, kde se vytváří), hlavního pásma obrany a komunikační sítě, úpravu terénu, připravenost chráněných míst velení, zvýšených zásob materiálu apod.

Rozsah práce velitele a štábu divize při přípravě boje výrazně ovlivní kvalita dříve zpracované bojové dokumentace, která musí variantně zabezpečovat zejména:

- vyhodnocení zámyslu nepřítele (co do směrů, hloubky a prostorů), možné poměry sil v podmínkách vzdušné pozemního boje za použití vysoce přesných i jaderných zbraní,
- efektivní využití bojových možností divize, přidělených a podpůrných prostředků vyčleněného úsilí letectva,
- stupeň rozpracování součinnosti se sousedy, s jednotkami Pohraniční stráže a orgány teritoria,
- optimální využití terénu, vyhodnocení jeho možných změn v důsledku činnosti nepřítele, vlivu přírodních podmínek, roční doby apod.

Dokonalá znalost plánů uvádění vojsk do bojové a mobilizační pohotovosti vykonavatelů, úroveň stálé bojové pohotovosti a vycvičenost divize k jejich splnění je předpokladem úspěšného splnění úkolů přípravy obrany v počátečním období války.

Dále k tomu přispívají všechny formy a metody přípravy velitelů, štábů a vojsk, při kterých se seznamují s pravděpodobnými prostory boje, připravují jej v různých časových relacích a variantách, poznávají terén a klimatické podmínky zájmových prostorů v rozličné roční, noční a denní době.

Jestliže upřesňování bojové dokumentace probíhá při dostatku času, může se velitel divize a jeho štáb plně věnovat plánování boje. Při nedostatku času je pravděpodobné, že orgány velení budou pracovat v neúplném složení, protože část příslušníků štábu divize je zainteresována na plnění řady dalších úkolů mimo místa velení.

V dalším se budu zabývat pouze nejsložitější variantou přípravy boje, tj. při úhroze nedálého napadení (agrese) nepřítelem.

● **Upřesnění dříve zpracované dokumentace** bude zahájeno přijetím bojového úkolu od nadřízeného, který může být doručen i formou signálu.

Zahájení práce velitele a štábu divize s využitím polního automatizovaného systému velení je podmíněno schopností příslušníků štábu plně jej využívat již v míru. Do přijetí úkolu je proto nutné dokončit kontrolu obsahu paměti, zavést další potřebné informace, formalizovanou dokumentaci, kontrolu podsystémů apod.

Spolu s upřesňováním dříve zpracované bojové dokumentace bude velitel a štáb divize zpravidla řešit řadu opatření přípravy boje, např. zaujetí obrany, uspořádání bojové sestavy a palebného systému, přijetí mobilizovaných osob a techniky z národního hospodářství, dokončování ženijního budování hlavního pásma obrany a zabezpečovacího pásma (pokud se bude vytvářet), PVO prvků bojové sestavy a řadu dalších.

Jestliže byl bojový úkol doručen spolu se signálem plné bojové pohotovosti, bude boj připravován současně s plněním opatření bojové a mobilizační pohotovosti.

● **Při ujasnění bojového úkolu** se bude velitel a určení příslušníci štábu zabývat především změnami, které z něho vyplynuly. Velitel divize pracuje zpravidla výběrovým způsobem

a sice tak, že kladé dílčí otázky jen některým z přizvaných funkcionářů. Jeho pozornost je většinou zaměřena na upřesnění prostorového, časového a obsahového plnění úkolu s cílem optimálního využití sil a prostředků divize v konkrétní situaci. Ostatní pracovníci štábu se seznamují s bojovými dokumenty a jejich část plní další úkoly, které souvisejí s plněním opatření jednotkami a útvary divize.

● **Při hodnocení situace** je vhodné, aby velitel divize využíval metodu odpovědi podřízených na dotazy. Výsledek analýzy reálné situace a z něho vyplývající rozdíly ve srovnání s dříve zpracovanou dokumentací bude mít rozhodující význam pro následný rozsah práce velitele a štábu divize. Při plnění tohoto úkolu dochází souběžně i k ujasňování (analýze) situace a tvorbě rozhodnutí, které je blízké dříve zpracované bojové dokumentaci. Snahou při přípravě rozhodnutí v míru je vytvoření takového rozhodnutí, které vylučuje nutnost (možnost) přijímání nového.

Při ujasňování bojového úkolu a hodnocení situace je zapotřebí, aby velitel divize se svým štábem využíval polní automatizovaný systém velení z hlediska rychlého výběru podkladů pro upřesnění rozhodnutí, ale zejména proto, že mu umožní získat čas, který může využít především ve prospěch podřízených.

● **V zámyslu boje** je žádoucí, aby velitel divize:

- přehodnotil správnost směru soustředění hlavního úsilí divize a z tohoto hlediska volbu prostorů, na jejichž udržení závisí odolnost obrany vzhledem k pravděpodobnému zámyslu nepřítele,

- upřesnil systém palebného ničení, zvláště ničení objektů prvního pořadí se zřetelem k omezeným možnostem průzkumu i vlastních sil a prostředků, zejména raketového vojska a dělostřelectva divize, při boji o zabezpečovací pásmo (pokud se vytváří), přibližování nepřítelů, rozvinování a jeho přechodu ke zteči, boji o přední okraj obrany a při boji v hloubce,

- stanovil způsob ničení nepřítele, který se vklíní do obrany, přičemž přihlídnout k bojovým možnostem divize a účelnosti protizteči,

- určil sílu, složení a rozmištění prvků bojové sestavy a uspořádání palebného systému v souvislosti s pravděpodobnou silou uskupení nepřítele, přehodnocením prostoru soustředění hlavního úsilí obrany, vlastními bojovými možnostmi apod.,

- vymezil rozsah prací k dokončení ženijního budování obrany.

Po schválení zámyslu boje nadřízeným jej velitel divize vyhlásí. Na základě toho zahájí štáb práci na zpracování přijatého rozhodnutí a upřesňuje i další dokumenty.

Podle rozsahu rozdílnosti od předem zpracovaného rozhodnutí může velitel divize přijímat informační zprávy ke změnám návrhů nebo dotazů, případně kombinaci obou forem. Po schválení návrhů hlavních funkcionářů divize a náčelníků druhů vojsk a speciálních vojsk zabezpečí jejich zakreslení do mapy upřesňovaného rozhodnutí. Po jeho vyhlášení přistupuje štáb k dopracování všech změn ve dříve zpracovaných dokumentech, zabezpečí prosazení rozhodnutí velitele divize u podřízených a jeho jednotné pochopení.

● **Součinnost** je v podmínkách přípravy obrany divize prvního sledu v POV organizována již v míru a prováděna nepřetržitě v závislosti na činnosti nepřítele. Jejím základem, jako nepřetržitého procesu, bude již dříve zpracované rozhodnutí velitele divize. Je nutné, aby k tomuto rozhodnutí byly připraveny (již v míru) odpovídající varianty součinnosti. I přes nedostatek času je potřebné organizovat součinnost u divize vždy v terénu. Při jeho značném nedostatku lze, podle mého názoru, **organizovat část součinnosti v terénu, např. na pravděpodobném směru hlavního úderu nepřítele do celé hloubky obrany, nebo jen u prvního sledu divize, popřípadě u praporů prvního sledu, na směru hlavního úderu nepřítele. Část součinnosti, zpravidla na vedlejší směr, lze uskutečnit na plastickém stole, plastických mapách, mapě s využitím leteckých snímků apod.**

Kromě toho, že je Všeob-Ř-1 stanoveno organizovat součinnost do celé hloubky obranného pásma divize podle úkolů a předpokládaných směrů, mám za to, že vzhledem k možnosti použití vysadků, aeromobilních vojsk a diverzně průzkumných skupin nepřítele bude

účelné organizovat ji i ke splnění úkolů v prostorech (v rámci obranného pásma divize), kde především lze předvídat použití těchto vojsk.

Soudím, že při organizování součinnosti **může být jejím obsahem** také:

- plnění úkolů bojové a mobilizační pohotovosti, zaujetí a uspořádání obrany i palebného systému, ženijní budování (dobudování) obranného (zabezpečovacího) pásma divize, zabezpečení odražení leteckých úderů a úderů vysoce přesnými zbraněmi, způsob přijetí mobilizovaných záloh, materiálu a vozidel z národního hospodářství, postup plnění úkolů při součinnosti s jednotkami Pohraniční stráže a teritoriálními vojsky,
- účast při ničení objektů prvního pořadí,
- ničení uskupení nepřítele před předním okrajem hlavního pásma obrany (nebo v zabezpečovacím pásmu) spolu s jednotkami Pohraniční stráže a při boji o první postavení,
- vedení boje za udržení hlavního pásma obrany a ničení uskupení nepřítele, který se vklíní do její hloubky (pokud to bude účelné – vedení protiztečů a připojení se k protiúderu nadřazených),
- ničení výsadek, aeromobilních vojsk, diverzně průzkumných skupin nepřítele a boj s ním v týlu divize.

● **Při upřesňování organizace velení vojskům** bude nutné řešit tyto zvláštnosti a jejich možné varianty:

- zaujetí míst velení a jejich využívání z hlediska času,
- velení útvarům divize v situaci, kdy část štábu plní jiné úkoly ve prospěch vojsk,
- využití mírové spojovací soustavy s přechodem na polní stacionární místa velení po předchozí činnosti na zodolněných místech velení v prostorech stálé dislokace nebo s postupným přechodem na polní spojovací soustavu ať již s využitím připravených (nebo i nepřipravených) míst velení,
- upřesnění signálů pro velení útvarům a součinnostních signálů,
- způsob doplňování masívu automatizovaného systému velení pro okamžité využívání těchto prostředků v rámci divize a další.

V článku jsem chtěl poukázat na některé zvláštnosti v práci velitele a štábu divize prvního sledu při přípravě obrany a zároveň na některé problémy, které musí velitel a štáb divize řešit v počátečním období války. Víím, že jsem nepostihl, vzhledem k rozsahu problémů, celý obsah práce velitele a štábu v tomto nejsložitějším období, přesto by však tento materiál mohl být impulsem k dalšímu rozvoji názorů na tuto tematiku.